

OBSAH

Cupide tempus fugit	15
Slovo na úvod.....	16
Predhovor k prvému vydaniu	17
Predhovor k druhému vydaniu.....	18
Predhovor k tretiemu vydaniu	19
Predhovor k štvrtému vydaniu	20
Skratky a značky.....	21

PRVÁ ČASŤ

ŠTÁTNE ZRIADENIE A PRÁVNÝ PORIADOK ANTICKÉHO RÍMA

I. kapitola RÍMSKE ŠTÁTNE ZRIADENIE

§ 1. ANTICKÝ RÍM – VŠEOBECNÝ POHĽAD.....	23
§ 2. OBDOBIE KRÁLOVSTVA.....	24
§ 3. OBDOBIE REPUBLIKY	25
§ 4. OBDOBIE PRINCIPÁTU.....	30
§ 5. OBDOBIE ABSOLÚTNEHO CISÁRSTVA.....	41

II. kapitola RÍMSKY PRÁVNÝ PORIADOK

§ 6. RÍMSKY PRÁVNÝ PORIADOK – VŠEOBECNÝ POHĽAD	51
§ 7. VEREJNÉ PRÁVO (IUS PUBLICUM).....	53
§ 8. SÚKROMNÉ PRÁVO (IUS PRIVATUM)	54
I. Občianske právo (ius civile).....	55
II. Úradnícke právo (ius honorarium).....	56
III. Cudzinecké právo (ius gentium).....	57
IV. Prirodzené právo (ius naturale).....	57
V. Cudzie národné práva.....	58
§ 9. VÝZNAM RÍMSKEHO PRÁVA SÚKROMNÉHO V DEJINÁCH PRÁVNEJ KULTÚRY.....	59
§ 10. SYSTÉM VÝKLADU	60

III. kapitola PRAMENE PRÁVA

§ 12. PRAMENE VZNIKU RÍMSKEHO PRÁVA SÚKROMNÉHO	61
I. Pojem pramene vzniku práva.....	61
II. Ius Papirianum	61
III. Obyčajové právo (consuetudo).....	62
IV. Zákony (leges a plebiscita).....	63
V. Uznesenia senátu (senatus consulta).....	63
VI. Nariadenia úradníkov (edicta magistratum).....	64
VII. Právna veda (iurisprudentia).....	65
VIII. Cisárske nariadenia (constitutiones principum)	73
IX. Predjustiniánske zbierky rímskeho práva	74
§ 13. JUSTINIÁNSKA KODIFIKÁCIA	75
I. Ciele kodifikácie	75
II. Kodifikačné práce	75

III. Codex Iustinianus	75
IV. Digesta	76
V. Institutiones	77
VI. Codex Iustinianus repetitae praelectionis	77
VII. Novellae	77
§ 14. RÍMSKE PRÁVO PO JUSTINIÁNSKEJ KODIFIKÁCIÍ	77
I. Rímske právo vo východnej Európe	77
II. Rímske právo v západnej Európe	78
III. Rímskoprávne vplyvy na území bývalého Česko-Slovenska	81
1. Veľká Morava	81
2. Rímske právo v Čechách a na Morave	82
3. Rímske právo na Slovensku	83
IV. Rímske právo v Anglicku	85

DRUHÁ ČASŤ

OBČIANSKE PRÁVO PROCESNÉ

IV. kapitola SUBJEKTÍVNE PRÁVO A ŽALOBA

§ 15. SUBJEKTÍVNE PRÁVO	87
I. Pojem subjektívne právo	87
II. Druhy subjektívnych práv	88
§ 16. ŽALOBA A NÁMIETKA	89
I. Žaloba (actio)	89
II. Druhy žalôb	90
III. Námietka	93

V. kapitola RÍMSKY OBČIANSKY PROCES

§ 17. PREDPOKLADY RÍMSKEHO OBČIANSKEHO PROCESU	95
I. Historický pohľad na občiansky proces	95
II. Orgány súdnej ochrany	98
III. Sporové strany	101

VI. kapitola JEDNOTLIVÉ DRUHY OBČIANSKEHO PROCESU

§ 18. LEGISAKČNÝ PROCES	103
I. Všeobecná charakteristika	103
II. Legis actio sacramento	104
III. Legis actio per iudicis arbitrive postulationem	105
IV. Legis actio per conditionem	105
V. Legis actio per manus iniectioem	106
VI. Legis actio per pignoris capionem	106
§ 19. FORMULOVÝ PROCES	106
I. Všeobecná charakteristika	106
II. Konanie pred magistrátom (in iure)	107
III. Žalobná formula	110
IV. Konanie pred sudcom (apud iudicem)	113
V. Výkon (exekúcia) rozsudku	117
§ 20. KOGNIČNÝ PROCES	118
I. Všeobecná charakteristika	118

II. Zásady kogničného procesu.....	120
III. Osobitné druhy procesu v poklasickej dobe.....	124
§ 21. MIMOŽALOBNÁ PRÉTORSKÁ OCHRANA	124
I. Všeobecná charakteristika.....	124
II. Interdikty (interdicta).....	125
III. Navrátenie do predošlého stavu (restitutio in integrum).....	126
IV. Prétorské stipulácie.....	126
V. Uvedenie do držby (missio in possessionem).....	127

TRETIA ČASŤ

OSOBY

VII. kapitola PRIRODZENÉ OSOBY

§ 22. PRÁVNA SPÔSOBILOSŤ PRIRODZENÝCH OSÔB.....	128
I. Pojem právna spôsobilosť.....	128
II. Vznik a zánik právnej spôsobilosti.....	129
III. Obmedzenie právnej spôsobilosti.....	129
§ 23. STAV SLOBODY (STATUS LIBERTATIS).....	130
I. Vznik otroctva.....	130
II. Zánik otroctva.....	131
III. Prepustenci (libertini).....	132
IV. Kolóni (coloni)	133
§ 24. OBČIANSTVO (STATUS CIVITATIS)	133
I. Rímski občania (cives Romani).....	133
II. Latíni (Latini)	133
III. Cudzinci (peregrini)	134
§ 25. RODINA (STATUS FAMILIAE).....	134
I. Všeobecná charakteristika.....	134
II. Moc hlavy rodiny (patria potestas).....	135
III. Agnátska rodina.....	136
IV. Kognátska rodina.....	137
V. Majetkovoprávne postavenie nesvojprávnych osôb (alieni iuris).....	138
VI. Manželstvo (matrimonium).....	139
VII. Majetkové vzťahy medzi manželmi	141
§ 26. SPÔSOBILOSŤ PRÁVNE KONATŤ	143
I. Spôsobilosť právne konať a jej druhy.....	143
II. Obmedzenia spôsobilosti právne konať.....	144
§ 27. PORUČNÍCTVO A OPATROVNÍCTVO	145
I. Poručníctvo (tutela).....	145
II. Opatrovníctvo (cura).....	146

VIII. kapitola PRÁVNICKÉ OSOBY

§ 28. DRUHY PRÁVNICKÝCH OSÔB	148
I. Všeobecne	148
II. Korporácie	148
III. Nadácie a ústavy.....	150

ŠTVRTÁ ČASŤ

ZÁKLADNÝ MECHANIZMUS PRÁV A POVINNOSTÍ

IX. kapitola PRÁVNE SKUTOČNOSTI A PRÁVNE ÚKONY

§ 29. PRÁVNE SKUTOČNOSTI	151
I. Právna skutočnosť	151
II. Delenie právnych skutočností	151
III. Následky právnych skutočností	152
§ 30. PRÁVNE ÚKONY	153
I. Súkromná autonómia	153
II. Právny úkon	154
III. Delenie právnych úkonov	155
IV. Náležitosti právneho úkonu	156
V. Obsahové zložky právneho úkonu	156

X. kapitola VÔĽA, JEJ PREJAV A POHNÚTKA

§ 31. VÔĽA KONAJÚCEHO	158
§ 32. PREJAV VÔĽE	159
§ 33. NEZHODA VÔĽE S PREJAVOM	161
§ 34. VÝZNAM VADNEJ POHNÚTKY	163
I. Psychické donútenie	163
II. Podvod	164
§ 35. VADY PRÁVNEHO ÚKONU	164
§ 36. VEDĽAJŠIE ZLOŽKY PRÁVNEHO ÚKONU	167
I. Všeobecná charakteristika	167
II. Podmienka	167
III. Uloženie času	169
IV. Doložky	170
§ 37. ZASTÚPENIE	170
I. Priame zastúpenie	170
II. Nepriame zastúpenie	172

PIATA ČASŤ

VECNÉ PRÁVO

XI. kapitola POJEM A SYSTÉM VECNÉHO PRÁVA

XII. kapitola VEC

§ 38. POJEM VEC	176
§ 39. ROZDELENIE VECÍ	176
1. Nehnutel'né a hnutel'né veci	177
2. Druhové a individuálne veci	178
3. Spotrebitel'né a nespotrebitel'né veci	179
4. Delitel'né a nedelitel'né veci	179
5. Jednotné, zložené a hromadné veci	179
6. Súčasť veci a príslušenstvo	180
7. Plody	180

XIII. kapitola DRŽBA A JEJ OCHRANA

§ 40. POJEM DRŽBA	182
§ 41. DEJINY RÍMSKEJ DRŽBY	183
§ 42. DRUHY DRŽBY.....	184
I. Civilná držba (possessio civilis)	184
II. Naturálna držba (naturalis possessio, detencia).....	185
III. Interdiktná držba (possessio ad interdicta).....	185
IV. Oprávnená držba (possessio iusta)	186
V. Vadná držba (possessio vitiosa)	186
VI. Dobromyseľná držba (possessio bonae fidei)	187
VII. Držba na účely vydržania (possessio ad usucapionem).....	187
§ 43. NADOBUDNUTIE DRŽBY	187
I. Corpore et animo.....	187
1. Nadobudnutie držby corpore.....	188
2. Nadobudnutie držby animo	188
II. Spôsoby nadobudnutia držby.....	189
1. Okupácia veci (occupatio	189
2. Odovzdanie veci (traditio	189
III. Nadobudnutie držby tretími	191
§ 44. TRVANIE A ZÁNİK DRŽBY	192
I. Zánik držby corpore et animo	192
II. Zánik držby corpore.....	193
III. Zánik držby animo	193
IV. Zánik držby so zreteľom na subjekt	193
V. Zánik držby so zreteľom na predmet	194
§ 45. SUBJEKT DRŽBY	194
§ 46. PREDMET DRŽBY	194
I. Držba veci	194
II. Držba práva.....	195
§ 47. OCHRANA DRŽBY	195
I. Právna ochrana držby.....	197
1. Interdictum uti possidetis.....	197
2. Interdictum utrubí	197
3. Interdictum unde vi.....	198
4. Interdictum de vi armata.....	199
5. Interdictum de precario	199
II. Mimoprávna ochrana držby.....	200

XIV. kapitola VLASTNÍCKE PRÁVO

§ 48. DEJINY RÍMSKEHO VLASTNÍCKEHO PRÁVA.....	201
I. Vlastníctvo v starorímskom práve	201
II. Vlastníctvo v predklasickom a klasickom práve	202
III. Vlastníctvo v poklasickom a justiniánskom práve	202
§ 49. POJEM VLASTNÍCKE PRÁVO	203
§ 50. OBSAH VLASTNÍCKEHO PRÁVA	205

§ 51. DRUHÝ VLASTNÍCKEHO PRÁVA.....	206
I. Kviritké vlastníctvo	206
II. Bonitárne vlastníctvo.....	207
III. Provinčné vlastníctvo	207
IV. Vlastníctvo cudzincov	208
§ 52. OBMEDZENIA VLASTNÍCKEHO PRÁVA.....	208
I. Všeobecne	208
II. Obmedzenia vo verejnom záujme	209
III. Obmedzenia v súkromnom záujme	209
1. Previsnutie konárov	209
2. Prepadnutie plodov (procidere).....	210
4. Nudzová cesta	210
5. Zákaz imisií.....	210
6. Odrazenie dažďovej vody	210
7. Zábezpeka na náhradu budúcej škody (cautio damni infecti).....	210
8. Zákaz pokračovať v stavbe (operis novi nuntiatio)	211
§ 53. SPOLUVLASTNÍCTVO.....	211
I. Vlastníctvo spoločnou rukou (consortium).....	212
II. Podielové spoluvlastníctvo (communio pro indiviso, condominium).....	212
III. Zánik spoluvlastníctva.....	213
§ 54. NADOBUDNUTIE A ZÁNİK VLASTNÍCKEHO PRÁVA.....	213
I. Pôvodné spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva.....	213
1. Všeobecne	213
2. Occupatio	214
3. Nadobudnutie vlastníckeho práva spojením, splynutím, zmiešaním a spracovaním	216
4. Nadobudnutie vlastníckeho práva k plodom (fructus).....	220
II. Vyržanie	222
III. Odvođené spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva	226
1. Všeobecne	226
2. Mancipatio	227
3. In iure cessio	228
4. Traditio ex iusta causa.....	228
IV. Exkurz.....	233
V. Zánik vlastníckeho práva	233
§ 55. OCHRANA VLASTNÍCKEHO PRÁVA.....	234
I. Rei vindicatio	235
II. Actio negatoria.....	240
III. Actio Publiciana	242
XV. kapitola VECNÉ PRÁVA K CUDZEJ VECI (IURA IN RE ALIENA)	
Všeobecne	245
§ 56. SLUŽOBNOSTI (SERVITUTES).....	245
I. Všeobecne o služobnostiach	245
II. Pozemkové služobnosti (servitutes praediorum).....	247
III. Osobné služobnosti (servitutes personae)	249

1. Požívacie právo (ususfructus).....	249
2. Užívacie právo (usus) a iné osobné služobnosti	250
§ 57. OSTATNÉ UŽÍVACIE VECNÉ PRÁVA	250
I. Dedičný nájom (emphyteusis)	250
II. Dedičné právo stavby (superficies).....	251
§ 58. ZÁLOŽNÉ PRÁVO	251
I. Pojem, podstata a účel záložného práva.....	251
II. Druhy záložného práva.....	253
1. Fiducia (cum creditore contracta)	253
2. Ručný záloh (pignus)	254
3. Zmluvný záloh (hypotheca)	254
III. Predmet záložného práva (záloh)	255
IV. Obsah záložného práva.....	255
1. Právo držby (ius possidendi).....	255
2. Právo záloh predať (ius distrahendi).....	256
V. Viacnásobný záloh veci.....	257
VI. Zriadenie záložného práva	260
VII. Zánik záložného práva.....	260
VIII. Ochrana záložného práva	261

ŠIESTA ČASŤ

ZÁVÄZKOVÉ PRÁVO

XVI. kapitola VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA ZÁVÄZKOV

§ 59. PODSTATA ZÁVÄZKOV.....	264
I. Význam záväzkov	264
II. Definícia záväzku	265
III. Vývoj záväzkov	265
IV. Civilné záväzky	269
V. Naturálne záväzky.....	270
§ 60. DELENIE ZÁVÄZKOV	271
I. Záväzky podľa prameňa ich vzniku.....	271
II. Záväzky z kontraktov	271
III. Záväzky z protiprávnych úkonov	273
IV. Dohody	274
§ 61. SUBJEKTY ZÁVÄZKOV	274
I. Osobný charakter záväzku	274
II. Delené záväzky.....	275
III. Kumulatívne záväzky	275
IV. Solidárne záväzky.....	276
V. Prevod pohľadávky a záväzku	277
1. Všeobecne	277
2. Postúpenie pohľadávky (cessio)	278
3. Prevod záväzku (prevzatie dlhu).....	279
4. Zmluvy v prospech a na ťarchu tretích	279
VI. Vedľajšie záväzky	280
1. Ručenie	280
2. Constitutum debiti.....	282

3. Intercesia	282
4. Adjektická zodpovednosť	282
5. Vedľajší veriteľ	285
§ 62. PREDMET ZÁVÄZKOV	285
I. Plnenie a jeho náležitosti	285
II. Druhové a individuálne plnenie.....	286
III. Deliteľné a nedeliteľné plnenie	286
IV. Určité a neurčité plnenie.....	286
V. Alternatívny záväzok a alternatívna možnosť plnenia.....	287
VI. Vedľajšie plnenia.....	287
§ 63. ZÁNİK ZÁVÄZKOV	289
I. Všeobecne o zániku záväzkov	289
II. Zánik záväzkov podľa civilného práva.....	290
1. Splnenie (solutio).....	290
2. Odpustenie dlhu	291
3. Novácia a delegácia	292
4. Ostatné civilné dôvody zániku záväzku.....	293
III. Zánik záväzkov podľa prétorského práva	294
1. Dohoda o odpustení dlhu	294
2. Započítanie (compensatio).....	294
§ 64. ZODPOVEDNOSŤ ZA NESPLNENIE ZÁVÄZKU.....	295
I. Nesplnenie záväzku	295
II. Spôsobenie a zavinenie nesplnenia.....	296
III. Náhrada škody.....	298
IV. Omeškanie dlžníka a veriteľa	299
V. Scudzenie na škodu veriteľov	300
XVII. kapitola JEDNOTLIVÉ DRUHY KONTRAKTOV	
§ 65. REÁLNE KONTRAKTY	301
I. Pôžička (mutuum).....	301
II. Vypožičanie (commodatum).....	302
III. Úschova (depositum).....	303
IV. Ručný záloh (pignus).....	305
§ 66. VERBÁLNE A LITERÁRNE KONTRAKTY	305
I. Verbálne kontrakty	305
1. Stipulácia (stipulatio).....	305
2. Iné verbálne kontrakty	306
II. Literárne kontrakty	307
§ 67. KONSENZUÁLNE KONTRAKTY.....	308
I. Kúpna zmluva (emptio – venditio)	308
II. Nájom (locatio conductio).....	313
1. Všeobecná charakteristika	313
2. Nájom veci (locatio conductio rei).....	314
3. Pracovná zmluva (locato conductio operarum).....	315
4. Zmluva o diele (locatio conductio operis).....	317
III. Spoločenská zmluva (societas).....	318
IV. Príkazná zmluva (mandatum).....	322

XVIII. kapitola ROZŠÍRENIE KONTRAKTUÁLNEHO SYSTÉMU

§ 68. NEPOMENOVANÉ KONTRAKTY (CONTRACTUS INNOMINATI).....	324
§ 69. DOHODY (PACTA) A DAROVANIE (DONATIO).....	325
I. Dohody (pacta).....	325
1. Všeobecne o dohodách	325
2. Vedľajšie dohody (pacta adiecta).....	326
3. Prétorské dohody	326
4. Zákonné dohody (pacta legitima).....	327
II. Darovanie (donatio).....	327
§ 70. KVÁZIKONTRAKTY (QUASI EX CONTRACTU)	328
I. Všeobecne	328
II. Obstaranie cudzích záležitostí bez príkazu (negotiorum gestio).....	329
III. Bezdôvodné obohatenie	330
IV. Ostatné kvázikontrakty	331

XIX. kapitola PROTIPRÁVNE ÚKONY (DELICTA) A TRESTNÉ ČINY (CRIMINA)

§ 71. ZÁVÄZKY Z PROTIPRÁVNÝCH ÚKONOV (EX DELICTO).....	332
I. Všeobecne o záväzkoch z deliktov	332
II. Civilné delikty	334
1. Krádež (furtum).....	334
2. Protiprávne poškodenie veci (damnum iniuria datum)	336
3. Lúpež (rapina)	337
4. Urážka (iniuria, contumelia).....	338
III. Prétorské delikty.....	338
IV. Kvázidelikty.....	339
§ 72. TRESTNÉ ČINY (CRIMINA).....	340
I. Všeobecne	340
II. Trestné činy (crimina).....	341
III. Tresty a trestný proces.....	342
IV. Mimoriadne trestné konanie (cognitio extra ordinem).....	343

SIEDMA ČASŤ DEDIČSKÉ PRÁVO

XX. kapitola CHARAKTERISTICKÉ ČRTY RÍMSKEHO DEDIČSKÉHO PRÁVA

§ 73. DEDENIE A JEHO VÝVOJ V RÍME	346
I. Pojem, predmet a význam dedenia	346
II. Vývoj právnych úprav dedenia.....	348

XXI. kapitola JEDNOTLIVÉ DRUHY DEDENIA

§ 74. DEDENIE ZO ZÁVETU.....	351
I. Závet (testamentum) a závetná spôsobilosť (testamenti factio).....	351
II. Formy závetu	352
III. Obsah závetu	354
IV. Neplatnosť a neúčinnosť závetu	356

§ 75. DEDENIE ZO ZÁKONA (AB INTESTATO)	357
I. Pojem dedenie zo zákona	357
II. Dedenie zo zákona podľa civilného práva	357
III. Dedenie zo zákona podľa prétorského práva	358
IV. Dedenie zo zákona v období cisárstva	359
V. Dedenie zo zákona podľa justiniánskych noviel	360
§ 76. DEDENIE PROTI ZÁVETU (CONTRA TABULAS)	360
I. Všeobecne o dedení proti závetu	360
II. Formálne právo dediť	361
III. Materiálne právo dediť	361
IV. Justiniánska úprava	362

XXII. kapitola DÔSLEDKY NADOBUDNUTIA DEDIČSTVA

§ 77. NADOBUDNUTIE DEDIČSTVA	
A ZODPOVEDNOSŤ DEDIČOV ZA DLHY	363
I. Druhy a spôsoby nadobudnutia dedičstva	363
II. Postúpenie dedičstva a prevod práva nadobudnúť dedičstvo	365
III. Obmedzenia nadobudnutia dedičstva	365
IV. Zodpovednosť dediča za dlhy poručiteľa	366
V. Spoludedičia	367
VI. Ochrana dediča	368

XXIII. kapitola SINGULÁRNA SUKCESIA PRE PRÍPAD SMRTI

§ 78. ODKAZY (LEGATA), FIDEIKOMISY (FIDEICOMISSA)	
A DAROVANIE PRE PRÍPAD SMRTI	369
I. Všeobecne o singulárnej sukcesii pre prípad smrti	369
II. Odkazy	370
III. Fideikomisy	371
IV. Darovanie pre prípad smrti	371

Latinské právne pravidlá	372
Bibliografia	374
Synoptická tabuľka	380
Mapa	391
Vecný register	392
Register prameňov	412